

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Vår ref.	Deres ref.	Dato
24/05272-7	24/5582	12.12.2024

NMBUs svar på høring av endringer i universitets- og høyskoleloven og universitets- og høyskoleforskriften

Vi viser til deres brev datert 9. oktober 2024. Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) har behandlet høringssvaret som sirkulasjonssak i Universitetsstyret.

NMBU har følgende kommentarer:

Forslag om å gi den enkelte institusjon, og ikke bare styret selv, adgang til å ansette personer i ekstraervert uten utlysning dersom særlige grunner tilsier det.

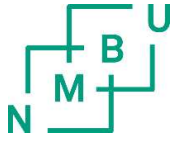
Departementet foreslår å gi den enkelte institusjon mulighet til å delegerer fra styret til ansettelsesorganene, adgangen til å ansette personer i ekstraervert uten utlysning dersom særlige grunner tilsier det jf. ny uhl § 7-7 (3).

Forslaget letter den administrative byrden for styrene ved institusjonene, og NMBU støtter forslaget.

Vår vurdering er at det er hensiktsmessig at loven endres slik at styret kan delegerer til ansettelsesorganene å foreta ansettelser i ekstraervert etter § 7-7. Lovbestemmelsen innebærer kun at loven gir rettslig adgang til å delegerer denne myndigheten, og medfører følgelig ikke at styret *må* delegerer. Det må styret selv ta stilling til, noe som naturlig kan ses i sammenheng med arbeidet med ny styreinstruks jf. uhl § 4-8.

Dersom styret velger å delegerer denne myndigheten, vil dette kunne føre til en besparelse på styrets administrative belastning, og ivareta formålet om at styret skal ha en strategisk og overordnet rolle.

NMBU har foretatt en gjennomgang av antall kallingssaker universitetsstyret har behandlet siden 2017 og frem til i dag, og finner at det dreier seg om 10 saker i det som tidligere ble kalt bistillinger, nå ekstraervert. Det vil følgelig være en viss

administrativ besparelse for styret dersom de delegerer myndigheten til ansettelsesorganene. Tiden det tar å avklare disse sakene vil også bli kortere, og prosessen vil oppleves mer smidig.

Forslag om å oppheve kravet om at det skal være innstillingsutvalg ved ansettelser av prorektor, leder for avdeling og grunnenhet og administrerende direktør.

Uhl § 7-4 inneholder særskilte ansettelsesregler for statlige universiteter og høyskoler, og stiller krav om at ansettelse av prorektor, leder for avdeling og grunnenhet og administrerende direktør etter § 4-7 skal gjøres på grunnlag av innstilling fra innstillingsutvalg.

Forslaget fører til en kortere og enklere ansettelsesprosess og dermed en ressursbesparelse for institusjonene. Ressursbruk i form av færre mennesker involvert vil være en positiv gevinst, og tiden det tar fram til ansettelsen vil kunne kortes betydelig ned.

Departementet mener hensynet til medvirkning vil ivaretas ved at de ansatte ved deres tillitsvalgte deltar på ulike ledd i ansettelsesprosessen. En enklere behandling vil også kunne bidra til en ryddigere saksgang da ansettelsessaken kun skal behandles av ett kollegialt organ.

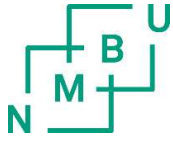
Departementet vektlegger at reglene i universitets- og høyskoleloven bør harmoniseres med statsansatteloven, og foreslår å fjerne kravet om innstillingsutvalg for disse ansettelsene.

Ved NMBU og i NMBUs styre er det noe delte meninger om dette. Enkelte støtter departementets forslag og ser at dette gir mer effektiv saksbehandling. Andre mener at det er helt på sin plass at det finnes særregler for Universiteter (vis-vis statsansatteloven), for eksempel fordi det er avgjørende betydning for et universitet at lederne ved organisasjonen har tilstrekkelig med faglig innsikt og at de som ansetter disse ledere har tilstrekkelig med faglig innsikt. De forstår at innstillingsutvalg kan forsinke prosesser, og har også en viss forståelse for Departementets resonnement. I disses øyne er det i NMBUs (og alle universiteters) interesse at vi bruker innstillingsutvalg ved ansettelse av alle høyere ledere hvor faglig kompetanse er ønskelig: prorektorer dekaner, instituttledere og adm. direktør.

NMBU vil likevel anbefale at kravet om innstillingsutvalg oppheves. Dette med tanke på ressursbesparing, tidsbruk og å harmonisere med statsansatteloven.

Som følge av forslaget vil departementet også fjerne § 7-4 (3) og (4). Tredje ledd omhandler rene administrative stillinger, som uansett følger de ordinære reglene om ansettelsesprosedyrer og fjerde ledd følger automatisk av at institusjonene er statlige og dermed regulert av statsansatteloven.

NMBU støtter videre forslaget om å oppheve § 7-4 tredje og fjerde ledd for å unngå dobbeltregulering.

Forslag om å åpne for at statlige universiteter og høyskoler kan ta egenbetaling for gjentak av tidligere bestått eksamen og regulere dette nærmere i forskrift.

Departementet foreslår å lovfeste en hjemmel for departementet til å fastsette i forskrift at statlige universiteter og høyskoler kan ta betalt fra studenter for gjentak av tidligere beståtte eksamener.

NMBU støtter ikke forslaget om egenbetaling ved gjentak av tidligere beståtte eksamener. Denne endringen vil være et brudd på gratisprinsippet, og er egnet til å øke sosiale forskjeller i samfunnet.

Selv om vi forstår departementets intensjon om å stimulere til effektiv studieprogresjon, mener vi at det foreslåtte tiltaket ikke er hensiktsmessig. Vi tror ikke det vil øke gjennomstrømmingen, men heller føre til at flere utsetter å ta eksamen. En betalingsordning vil dessuten medføre en økt administrativ ressursbruk og transaksjonskostnader som kan overstige de inntektene ordningen er ment å skape.

Vi oppfordrer departementet, i samarbeid med sektoren, om å utforske alternative tiltak for ressursoptimalisering som ivaretar gratisprinsippet og fremmer lik tilgang til utdanning.

Forslag om å ikke innføre nasjonale regler om bruk av plagiatverktøy, men departementet vil oppfordre institusjonene til å regulere dette i sine eksamensreglement.

Departementet foreslår å videreføre gjeldende regelverk. Institusjonene skal regulere bruk av studentarbeider i plagiatkontroll mv i sine eksamensforskrifter.

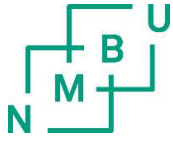
NMBU støtter departementets forslag om å la institusjonene selv regulere bruk av plagiatverktøy. Samtidig anser vi det som viktig med tydelige nasjonale rammer og veiledning som kan sikre en enhetlig og rettferdig praksis på tvers av sektoren. Institusjonene må selv gjøre regler for bruk av plagiatverktøy tydelige for studentene, slik at de informeres både om hvordan og hvorfor disse verktøyene brukes. Dette vil bidra til å bygge forståelse blant studentene og ivareta tilliten til plagiatkontrollen.

NMBUs *Nemnd for enkeltsaker* har behandlet høringsforslaget i møte og kommer med følgende uttalelse:

Nemnd for studentsaker behandler årlig flere saker om mulig fusk i form av plagiat. I blant er det tale om plagiering av tidligere studentoppgaver.

Bevis i slike tilfeller trenger ikke være basert på elektroniske spor, men det er nemndas inntrykk at såkalt elektronisk «plagiatkontroll» i mange tilfeller er det første tegn, som fører til videre undersøkelser i administrasjonen og eventuelt til nemnd for studentsaker.

Nemnda benytter også de elektroniske funnene i programmet Ouriginal som bevis i sin behandling av mistanke om plagiat. Nemnda vil påpeke at dersom studentarbeider ikke skal kunne benyttes til fremtidig kontroll, må det påregnes at noen tilfeller av plagiat forblir uoppdaget. Nemnd for studentsaker finner det derfor uheldig, dersom muligheten for å benytte tidligere studentarbeider til plagiatkontroll skulle bortfalle. Nemnda forutsetter at bruken organiseres på lovlig måte.

Forslag om å fastsette i forskrift at studenter har rett til å levere selvstendig arbeid (bachelor- og masteroppgaver) på norsk (nynorsk eller bokmål) eller samisk, men at institusjonene kan gjøre unntak dersom det er faglig begrunnet.

Departementet foreslår å fastsette i forskrift at studenter har rett til å levere selvstendig arbeid (bachelor- og masteroppgaver med videre) på norsk (nynorsk eller bokmål), men at institusjonene kan gjøre unntak dersom det er faglig begrunnet. Og å fastsette i forskrift at studenter ved de institusjonene som er gitt et særlig ansvar for samisk forskning og høyere utdanning, har tilsvarende rett til å bruke samisk i selvstendige arbeid.

NMBU støtter forslaget om at studenter skal ha rett til å levere selvstendig arbeid på norsk eller samisk. Dette vil styrke norsk og samisk som akademiske språk og sikre at studentene opparbeider språklig kompetanse for et norsk- og samiskspråklig arbeidsmarked. Vi anser tiltaket som et viktig bidrag til å bevare norsk og samisk fagspråk.

Samtidig ønsker vi å påpeke at NMBU har flere internasjonale programmer og sterke internasjonale fagmiljøer der engelsk naturlig benyttes. I slike tilfeller er strenge krav til begrunnelse for bruk av engelsk lite hensiktsmessig. Vi mener derfor at institusjonene bør ha fleksibilitet til å bestemme når engelsk er formålstjenlig, uten omfattende begrunnelser i hvert enkelt tilfelle. En slik fleksibilitet vil støtte både internasjonalisering og den faglige utviklingen som er i tråd med NMBUs profil. Dette vil også bidra til å balansere hensynet til styrking av norsk og samisk fagspråk med behovet for internasjonal kompetanse og samarbeid i høyere utdanning.

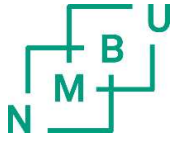
Forslag om at hovedelementene ved institusjonskategoriene universitet, vitenskapelig høyskole og høyskole fastsettes i lov istedenfor forskrift.

NMBU støtter ikke å lovfeste krav til akkrediteringen som universitet slik departementet har foreslått, som kun spesifiserer ett av flere krav til universitetsakkreditering. Resultatet er at loven vil gi et snevert bilde av kravene for universitetsakkreditering, og vil kreve at man kjenner detaljene i forskriften for å kunne sette lovteksten i den riktige konteksten. Det mener vi vil være uheldig og gjøre loven lite brukervennlig på dette punktet.

Forslag om endringer i reglene om oppnevning av statlige universiteters og høyskolestyre.

Departementet foreslår å presisere at begrensning i oppnevningstid er en maksimumsgrense slik at det er anledning til å oppnevne og velge medlemmer i kortere perioder, f.eks. ved suppleringsoppnevninger. Og videre å presisere at begrensning i oppnevningstid og -periode for institusjonenes styre også gjelder de eksterne medlemmene og presisere at begrensningene gjelder per rolle og innenfor samme valgkrets.

Departementet foreslår å presisere at begrensning i oppnevningstid er en maksimumsgrense slik at det er anledning til å oppnevne og velge medlemmer i kortere perioder, f.eks. ved suppleringsoppnevninger, jf. § 4-4 første ledd. Videre foreslår departementet å presisere at begrensning i oppnevningstid og -periode for

institusjonenes styrer også gjelder de eksterne medlemmene og presisere at begrensningene gjelder per rolle og innenfor samme valgkrets.

Departementet er usikker på om det er behov for at det tas inn i lovteksten at begrensning i oppnevningstid og -periode bare gjelder innenfor samme valgkrets, og ber om høringsinstansens syn på forslaget. Dette innebærer at en person som har fungert for eksempel som studentrepresentant, kan velges som ansattrepresentant eller eksternt styremedlem selv om vedkommende har fungert sammenhengende i vervet i åtte år. Forslaget innebærer kun en klargjøring av rammene for oppnevning og valg av medlemmer til institusjonenes styre. Forslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser.

NMBU støtter forslaget.

Forslag om endringer i reglene om oppnevning av NOKUTs styre.

Departementet foreslår at de ansatte i NOKUT velger den som skal være deres representant i NOKUTs styre og å endre kravet om at det skal være to medlemmer som er studenter, til at det skal være to studentrepresentanter. Videre å lovfeste at departementet skal innhente forslag fra de nasjonale studentorganisasjonene for høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning, og å presisere at begrensning i oppnevningstid er en maksimumsgrense, slik at det er anledning til å oppnevne og velge medlemmer i kortere perioder, se forslaget til endring i § 16-4 tredje ledd.

NMBU anser det som naturlig at de ansatte velger sin representant til styret, og støtter det forslaget. NMBU støtter også forslagene i § 16-4 tredje, fjerde og femte ledd.

Vennlig hilsen

Siri Fjellheim
Rektor

Lars Atle Holm
Direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kunnskapsdepartementet		Postboks 8119 Dep.	0032 OSLO

